

Varning:

Visste att patienten hade HIV – ändå slog han inte larm

I tio år visste läkaren att mannen var HIV-smittad. Men han slog inte larm till smittskyddsläkaren.

Mannens fru fick heller inget veta. Under åren hann paret få två barn tillsammans.

Nu har Ansvarsnämnden varnat läkaren. (HSAN 1436/96)

Läkaren träffade den HIV-smittade mannen första gången i mars 1984. Senare uppgav mannen att han var ensamstående och bodde i en lägenhet tillsammans med några andra män.

Läkaren gav de vanliga smittskyddsföreskrifterna och sade till mannen att denne var skyldig att berätta för eventuella sexualpartner om sin smitta. Mannen återkom flera gånger till läkaren, dock utan att berätta att han faktiskt var gift och hade barn.

Mot den bakgrunden bedömde läkaren att smittriskan var tämligen liten och anmälde därför inte fallet till smittskyddsläkaren.

Mannen var gift och hade två barn

I april 1991 fick läkaren genom försäkringskassan veta att mannen var gift och hade två barn födda i slutet av 1980-talet. Han hade hittills bedömt mannen som homosexuell och blev mycket besviken på patientens lögn om familjeförhållandena.

Mannen sade till läkaren att han skulle ta livet av sig, eller göra något annat allvarligt, om frun fick veta om hans smitta. Han bedyrade att han använde skydd vid samlagen och att han absolut inte kunde smitta sin fru.

Frun hade också testats i samband med graviditeterna, uppgav mannen vidare.

Läkaren bedömde att skadan skulle bli större om han risikerade att separera hela familjen genom att berätta om smittan för frun eller genom att lämna ärendet till smittskyddsläkaren.

Första kontakten med man-

nens fru hade läkare i juli 1994. Han sade då ingenting om mannens HIV-smitta.

Under 1995 började mannen att visa symtom på aids. I maj informerade läkaren smittskyddsläkaren om fallet, dock utan att uppge något namn.

En månad senare berättade läkaren för mannens fru om smittan.

Ingen hade smittats

Familjen testades och det visade sig att ingen hade smittats.

Frun anmälde fallet till smittskyddsläkaren, som förde det vidare vidare till Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen pekade i sin anmälan till Ansvarsnämnden på att läkaren hade underlåtit att göra anmälan om mannens HIV-infektion när den konstaterades.

Vidare hade läkaren från det att han blev medveten om att mannen åsidosatt sina förhållningsregler underlåtit att skynsamt anmäla denne till smittskyddsläkaren.

Risken fanns att hela familjen skulle dödas

Läkaren bestred att han gjort något fel. Han pekade bl a på att det hade förelegat en mycket svår situation. Det fanns t ex en risk att mannen skulle ta livet av både sin fru, sina barn och sig själv om man berättade att han var HIV-smittad.

Han underströk att sannolikheten för att han skulle få ett liknande, moral-etiskt komplicerat ärende torde vara mycket liten. Han var dock beredd att böja sig för den bedömning som specialsakkunniga och Ansvarsnämnden kunde göra.

Underlåtenheten kunde inte godtas

Ansvarsnämnden hänvisade till Smittskyddslagen. Där framgår bl a att om en läkare har anledning att anta att en patient, som är eller misstänks vara smittad av en samhällsfarlig sjukdom, inte kommer att följa eller inte följer givna förhållningsregler ska han skyndsamt underrätta smittskyddsläkaren.

I det här fallet borde läkaren ha gjort en anmälan, ansåg nämnden.

För underlåtenheten tilldelades läkaren en varning. •

ANSVARSÄRENDE

Erinran:

Borde tagit nya röntgenbilder när patientens armskada inte blev bättre

Trots att mannen hade behandlats för sin radiusfraktur hade han svåra smärtor. Men ortopederna ordnade inte med en ny röntgenundersökning och har därför av Ansvarsnämnden fått en erinran. (HSAN 1671/95)

Den 49-årige mannen anmälde ortopederna för felbehandling vid tre tillfällen, 28 maj, 20 och 27 juni, och uppgav bl a följande.

Den 27 maj halkade han på sin arbetsplats och slog i höger arm. Dagen efter sökte han läkarvård eftersom handen var svullen och gjorde ont.

Armen och handen röntgades. Ena benet i armen var av, i det andra fanns en spricka. Ortopeden undersökte inte skadan själv. Det gjorde i stället en medicine studerande.

Ortopeden ansåg, uppgav anmälnaren, att enligt modern teknik och nya behandlingsmetoder skulle armen inte gipsas. Enligt honom låg frakturen fint och det skulle räcka med att linda handen och armen. På det sättet skulle man vinna läkningstid.

Mannen fick ett träningsprogram och uppmanades att röra på hand och fingrar. Han blev sjukskriven och fick återbesökstid om en månad.

Underarmsbenet hade flyttat sig

Hela tiden hade han mycket ont i handen och fingrarna. Så efter tre veckor sökte han akut hjälp. Han träffade ortopederna igen.

Denne tittade på armen och handen och sade att det såg bra ut. Han sade att det skulle göra ont. Ingen ny röntgen gjordes, berättade anmälnaren.

Vid det ordinarie återbesöket den 27 juni bedömde ortopederna att armen såg bra ut. Han gav patienten en remiss till sjukgymnastik.

En vecka in i juli tvingades patienten på nytt åka till sjuk-

huset akut. Han undersöktes av en annan ortoped.

En ny röntgen visade att underarmsbenet hade flyttat sig sedan röntgenundersökningen den 28 maj. Trots det, sade anmälnaren, uppmanades han att fortsätta att träna. Han följde uppmaningen. Han åt stora mängder smärtstillande mediciner.

Den 25 april året därpå opererades han. Besvären hade varit ständiga smärtor, en knöl på handen, vita fingrar, irriterad och avflagad hud i handen och fingrarna, överkänslighet och svaghet i handen. Dessutom hängde ring- och lillfingret ner.

Ortopeden bestred att han skulle ha gjort något fel. I ett yttrande uppgav han att röntgen den 28 maj hade visat en fraktur på strålbenet. Han bedömde att den var så stabil att det bästa var att inte gipsa utan i stället linda på en elastisk binda. Patienten fick klinisk skriftliga träningsprogram samt tid för återbesök fyra veckor senare.

Patienten påpekade i ett senare yttrande bl a att ortopederna begränsade sitt yttrande till det första besökstillfället.

Ortopeden fick tillfälle att lämna kompletterande uppgifter men har inte gjort det.

Hade även en ligamentskada

Ansvarsnämnden menade att patientens stora besvär efter den första behandlingen sannolikt berodde på att han utöver radiusfrakturen även hade en ligamentskada. Skadan var därmed svårare än om det enbart rört sig om en fraktur.

Ligamentskadan förklarade varför frakturen gled med stor felställning som följd.

Då patienten trots den givna behandlingen hade påtagliga besvär, vilket ledde till akutbesöket den 20 juni, borde man ha gjort en ny röntgenundersökning då eller vid återbesöket en vecka senare. Eftersom ortopederna inte ordnat med det hade han varit försumlig, ansåg Ansvarsnämnden och tilldelade honom en erinran. •

Läkarförbundets ansvarsråd ger medlemmar i Sveriges läkarförbund råd och bistånd i anmälnings- och skadestandsärenden. Ett nät av konsultationsläkare från olika specialiteter är knutna till rådet, vars adress är Läkarförbundets ansvarsråd, Box 5610, 114 86 Stockholm. Telefon 08-790 33 00.